

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 217/08-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., a. s., K., so sídlom K., zastúpenej advokátom JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Ncb 12/2007-137 z 24. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., a. s., K., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2008 doručená sťažnosť spoločnosti S., a. s., K., so sídlom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Ncb 12/2007-137 z 24. októbra 2007, ktorou žiadala vydať tento nález:

„1. Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 2 Ncb/12/2007-137 zo dňa 24. októbra 2007 porušil základné právo S., a. s. K., K. zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu

Košice I., oddiel: Sa, vložka č.: 588/V na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Zrušuje sa Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Ncb/12/2007-137 zo dňa 24. októbra 2007 a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

Z podanej sťažnosti a pripojeného spisu Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 38 Cb 126/2004 vyplynulo, že sťažovateľka je ako žalovaná účastníčkou dosiaľ právoplatne neskončeného konania vedeného okresným súdom. Žalobca sa proti nej v tomto konaní žalobou doručenou okresnému súdu 3. júna 2003 domáha zaplatenia 2 349 188 Sk s príslušenstvom s odôvodnením, že na základe zmluvy o dielo vykonal pre sťažovateľku dielo špecifikované v zmluve (opravu skladovej haly), za čo mu sťažovateľka síce zaplatila cenu podľa zmluvy o dielo 7 186 200 Sk, avšak nezaplatila mu práce navyše, ktoré bolo nevyhnutné vykonať a ktoré boli vykonané s jej súhlasom v plnej výške, keď mu zaplatila iba ich časť.

Právne zastupovanie sťažovateľky v tomto konaní prevzal advokát JUDr. I. R. 28. júla 2003 a splnomocnenie udelené mu sťažovateľkou doručil okresnému súdu 1. augusta 2003.

Žalobca 7. augusta 2007 doručil okresnému súdu podanie označené ako „*námietka zaujatosti*“, v ktorom uviedol, že namieta zaujatosť konajúceho sudcu, ako aj všetkých sudcov okresného súdu. Námietku zaujatosti odôvodnil žalobca tým, že právnym zástupcom sťažovateľky v tejto obchodnej veci je JUDr. I. R., pričom sudkyňou okresného súdu na obchodnom úseku je jeho blízka príbuzná JUDr. M. R. Rozhodovanie sporu súdom, ktorého sudcom je aj blízky príbuzný právneho zástupcu účastníka konania, nezaručuje nestranné a nezávislé rozhodovanie sporu, ktoré bude zabezpečené iba vtedy, ak bude vec prikázaná inému súdu.

K vznesenej námietke zaujatosti sa vyjadril 10. augusta 2007 sudca, ktorému bola vec pridelená, a to tak, že uvedený príbuzenský vzťah nemá žiadny vplyv na jeho konanie

a rozhodovanie vo veci, samotného zástupcu sťažovateľky pozná len v súvislosti s výkonom advokácie, stretáva sa s ním iba náhodne a sporadicky v priestoroch budovy súdu, kde ich komunikácia spočíva iba v tom, že sa pozdravia, a preto sa necíti byť vo veci zaujatý.

K vznesenej námietke zaujatosti sa vyjadrili aj ostatní sudcovia okresného súdu, na ktorom pôsobilo v rozhodnom čase spolu 39 sudcov, a to tak, že sa necítia byť zaujatí, s výnimkou siedmich sudcov: JUDr. M. R. uviedla, že právny zástupca sťažovateľky je jej manžel. JUDr. L. H. uviedol, že sa cíti byť zaujatý, pretože právny zástupca sťažovateľky je manželom JUDr. M. R. JUDr. J. T. uviedla iba to, že sa cíti byť zaujatá, a JUDr. G. Š., že sa cíti byť zaujatou, pretože zástupca sťažovateľky je jej bývalý spolužiak. JUDr. K. J. sa cíti byť zaujatou, pretože osobne pozná právneho zástupcu sťažovateľky, obdobne aj Mgr. J. K. a JUDr. J. M.

Krajský súd uznesením č. k. 2 Ncb 12/2007-137 z 24. októbra 2007 rozhodol tak, že z rozhodovania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 38 Cb 126/2004 vylúčil všetkých sudcov okresného súdu a vec prikázal na ďalšie konanie Okresnému súdu Spišská Nová Ves, a to s právnym odôvodnením, v zmysle ktorého za rozhodujúce netreba považovať vyjadrenie jednotlivých sudcov o tom, či sa vnútorne cítia alebo necítia byť zaujatí, ale existenciu objektívnych skutočností, ktoré vrhajú pochybnosť na ich nestrannosť v očiach strán a verejnosti, pričom v tomto prípade takouto skutočnosťou bola okolnosť, že jedna zo sudkýň okresného súdu je manželkou právneho zástupcu sťažovateľky.

Sťažovateľka svoju sťažnosť odôvodnila tým, že v danom prípade boli vylúčení všetci sudcovia okresného súdu, teda aj tí, ktorí sa necítia byť zaujatí, pričom zaujatý sa necítil ani sudca, ktorý vec prerokovával. Krajský súd svoj záver o existencii pochybnosti o nezaujatom prerokovaní a rozhodovaní vo veci vo vzťahu ku všetkým sudcom okresného súdu odôvodnil iba tým, že právny zástupca sťažovateľky je manželom jednej zo sudkýň okresného súdu. Právna úprava je postavená na princípe prezumpcie nezaujatosti sudcu, zaujatosť sudcu sa skúma iba vtedy, keď je namietaná. Zaujatosť možno konštatovať iba vtedy, ak je preukázaná alebo osvedčená, a to individuálne vo vzťahu ku každému sudcovi zvlášť. Ak nadriadený súd vylúči sudcu z prerokovania a rozhodovania veci bez splnenia

týchto podmienok, odníme účastníkom konania ich zákonného sudcu. V tomto prípade zaujatosť nebola osvedčená vo vzťahu ku všetkým sudcom okresného súdu a nebola osvedčená ani vo vzťahu k sudcovi, ktorému bola vec pridelená. Vnútorne pocity sudcu o svojej nestrannosti k prerokovávanej veci, účastníkom a zástupcom treba akceptovať a predpokladať, ak sa nepreukáže opak, že nezakladajú dôvod predpojatosti. Rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, a preto vylúčiť sudcu z prerokovania pridelenej veci možno iba výnimočne a iba zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť nezaujato a nestrane. Iba samotná existencia príbuzenského pomeru medzi jeho zástupcom a sudkyňou okresného súdu nemôže založiť odôvodnenú a objektívnu pochybnosť o nezaujatosti ostatných sudcov, pretože z tohto príbuzenského vzťahu nevyplýva, že na jeho základe by iný sudca okresného súdu nebol schopný viesť konanie a vyniesť nezávislé rozhodnutie. Krajský súd svojím rozhodnutím interpretoval a aplikoval právo ústavne nekonformným spôsobom, svojvoľne, jednostranne, arbitrárne a spôsobom popierajúcim účel, podstatu a zmysel aplikovaných ustanovení. Jeho rozhodnutie je zjavne neodôvodnené, z ústavného hľadiska neospravedliteľné, neudržateľné a zakladá nepomer medzi ochranou záujmov jedného účastníka konania oproti záujmom druhého účastníka.

Uznesenie krajského súdu č. k. 2 Ncb 12/2007-137 z 24. októbra 2007 nadobudlo právoplatnosť 23. novembra 2007.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka namietala porušenie označeného základného práva uznesením krajského súdu č. k. 2 Ncb 12/2007-137 z 24. októbra 2007, ktorým súd rozhodol o námietke zaujatosti žalobcu voči všetkým sudcom okresného súdu vo veci sp. zn. 38 Cb 126/2004 tak, že tejto vyhovel, z jej prerokovávaní a rozhodovania vylúčil všetkých sudcov okresného súdu a vec prikázal na ďalšie konanie inému okresnému súdu.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd

pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť ústavný súd odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, I. ÚS 15/01, III. ÚS 53/02). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Ak sa sťažovateľka domnievala, že postupom krajského súdu bolo porušené jej právo, mohla na ochranu svojich práv podať v zmysle § 236 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) dovolanie. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Ako jeden z dôvodov dovolania je v zmysle § 237 písm. f) OSP aj prípad, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Podľa názoru ústavného súdu mohla sťažovateľka využiť práve tento dôvod, ak sa nazdávala, že v jej prípade postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred zákonným sudcom. Sťažovateľka však dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu nepodala a priamo sa obrátila so sťažnosťou na ústavný súd.

Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Takýto postup však vylučuje princíp subsidiarity právomoci

ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 201/04).

Ústavný súd vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľkou preto jej sťažnosť odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie. Nedostatok právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti je daný nielen v prípade, ak má sťažovateľ k dispozícii iný opravný prostriedok, ale aj vtedy, ak sťažovateľ právo podať opravný prostriedok mal, avšak v zákonom ustanovenej lehote ho nevyužil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2008